

Docència, Recerca i Aprenentatge
Docencia, Investigación y Aprendizaje
Teaching, Researching and Learning

**RECERCA VERSUS DOCÈNCIA EN UNA EXPERIÈNCIA
D'INTERNACIONALITZACIÓ DELS ESTUDIS DE GEOGRAFIA A LA
UNIVERSITAT DE GIRONA: THE FACES OF LANDSCAPE: CATALONIA
AND NORTH KARELIA**

**RESEARCH VERSUS TEACHING IN ONE EXPERIENCE OF
INTERNATIONALIZATION OF THE GEOGRAPHY DEGREE STUDIES IN
THE UNIVERSITY OF GIRONA. THE FACES OF LANDSCAPE:
CATALONIA AND NORTH KARELIA**

Josep Vila Subirós (Dep. de Geografia, Història i Història de l'Art, Universitat de Girona)

josep.vila@udg.cat

Rafel Llussà Torra (Dep. de Geografia, Història i Història de l'Art, Universitat de Girona)

rafel.llussa@udg.cat

Paraules Clau

Recerca, docència, internacionalització, geografia i paisatge.

Keywords

Research, teaching, internationalization, geography, landscape.

Resum

Un dels reptes cabdals de la Universitat és enllaçar l'experiència de recerca amb la docència, així com promoure la internacionalització dels estudis, especialment a escala europea, tenint present que ambdues poden actuar com a catalitzadores de la millora de la qualitat docent. Una de les fórmules d'internacionalització és la realització d'assignatures compartides entre universitats de diferents països, fet que suposa

Docència, Recerca i Aprenentatge
Docencia, Investigación y Aprendizaje
Teaching, Researching and Learning

L'oportunitat d'implementar noves metodologies docents. En aquesta comunicació es presenta una experiència en aquesta línia desenvolupada entre la Universitat de Girona i la Universitat de Joensuu (Finlàndia) en el marc dels estudis de Geografia amb la realització del'assignatura "The faces of landscape: Catalonia and North Karelia".

Aquesta es desenvolupa al llarg de dues setmanes intensives, una en cadascuna de les Universitats. L'objectiu és presentar i analitzar diferents significats del concepte de paisatge aportant també metodologies d'estudi dels aspectes físics i ecològics com culturals que s'hi poden vincular i que són les que empren els grups de recerca dels professors responsables de l'assignatura. Aquesta part teòrica es completa amb una presentació de les característiques i dinàmiques pròpies dels paisatges finlandesos i catalans i una sortida de camp. Per a la part pràctica es constitueixen grups d'estudi multinacionals que treballen a escala local algun dels aspectes en els dos països, es comparen i es realitza una presentació i defensa davant del conjunt d'estudiants i professorat. La llengua vehicular del'assignatura és l'anglès.

Abstract

Linking research and teaching and the internationalization is some of the University key challenges, particularly at European level, and they can play a role in promoting improvement of teaching quality. One of the ways of internationalization is the organization of joint courses between Universities of different countries, and this implies the opportunity of implementing new teaching methodologies. One of such experiences is presented in this paper, developed between the University of Girona (Spain) and the University of Joensuu (Finland), namely the course "The faces of landscape: Catalonia and North Karelia", offered as a subject of the Geography degree.

The course takes place in two full time weeks, one in each of the two Universities. The goal of the course is to explain and analyze different meanings of the landscape

Docència, Recerca i Aprenentatge
Docencia, Investigación y Aprendizaje
Teaching, Researching and Learning

concept, and to develop methodologies for the study of its physical and ecological aspects linking with the research methods of research groups of teachers responsible for the subject. This theoretical part is combined with a presentation of the characteristics and dynamics of Finish and Catalan landscapes and fieldwork. The students are organized in multinational groups that work at a local scale in one of the aspects of landscape in both countries. A comparison of the situation and evolution in the two case studies is presented and submitted before the whole group of students and teachers. English is the conveying language of the course.

Desenvolupament

a) Objectius

En primer lloc, explicar el naixement i l'interès d'aquesta experiència d'internacionalització dels estudis de Geografia desenvolupada conjuntament per la Unitat de Geografia de la Universitat de Girona i el Departament de Geografia de la Universitat de Joensuu (Finlàndia).

En segon lloc, exposar els objectius de l'assignatura i el seu desenvolupament teòric i pràctic. Aquí es descriu de forma detallada el conjunt de sessions que s'ha desenvolupat, la seva organització i el treball propi dels estudiants que participen a l'assignatura i també l'avaluació dels estudiants i de la mateixa assignatura per part dels estudiants. En aquest cas es fa una especial atenció al cas de Girona que ha estat sota la responsabilitat docent dels professors que signen aquest article, però alhora es fa un resum detallat de les activitats dutes a terme a la Universitat Joensuu.

En tercer lloc, fer una valoració dels resultats obtinguts i de l'experiència d'internacionalització duta a terme i les perspectives de futur. Fent unes ments específiques a la valoració que n'han fet els estudiants que hi han participat i les millores que es poden veure s'hi volen implementar de cara a properes edicions del curs. La valoració positiva de l'experiència tant per part de docents com d'estudiants fa que es treballi a la recerca de fórmules que enriqueixin l'experiència docent però alhora facilitin la seva pervivència

Docència, Recerca i Aprenentatge
Docencia, Investigación y Aprendizaje
Teaching, Researching and Learning

assegurant un suport econòmic necessari per ajudar als estudiants que hi volen participar.

b) Descripció del treball

L'assignatura "The faces of landscape Catalonia and North Karelia" té el seu origen en la relació acadèmica entre el Departament de Geografia de la Universitat de Joensuu (Finlàndia) i la Unitat de Geografia de la Universitat de Girona (Catalunya). Aquesta relació neix a mitjans dels anys 90 amb l'establiment d'un acord Sòcrates d'intercanvi d'estudiants i professors. Aquesta primera oportunitat de col·laboració va suposar un primer pas decisiu per reforçar els contactes i col·laboracions al voltant d'un concepte clau en geografia com és el concepte de paisatge. L'estudi i la recerca al voltant del concepte de paisatge és un tret comú de la recerca dels geògrafs i geògrafes d'ambdues universitats i s'ha convertit en l'eix vertebrador d'aquesta experiència docent innovadora que ja ha viscut dues edicions durant els cursos 2006/07 i 2007/08 i que comença a preparar una nova edició continuïsta pel 2008/09 amb la idea de fer una reformulació a partir dels treballs.

L'assignatura pretén que els estudiants aprofundeixin en els seus coneixements a l'entorn del concepte de paisatge, a partir d'un conjunt de classes teòriques i l'anàlisi pràctica a partir d'una experiència d'aprenentatge a l'entorn de dos casos concrets ubicats en àmbits geogràfics amb una diferència paisatgística contrastada com són les comarques gironines a Catalunya i la Karelia a Finlàndia.

S'ha posat especial atenció en què els estudiants comprenguin i utilitzin coneixements i mètodes propis tant de l'aproximació física com cultural als paisatges. Uns mètodes i unes aproximacions que enllacen amb les línies d'experiència investigadora d'ambdós departaments universitaris. En el cas del Departament de Geografia de la Universitat de Joensuu s'ha tractat sempre el paisatge des d'un vessant essencialment cultural amb una atenció especial per l'estudi individualitzat sobre l'origen i evolució d'elements discrets del paisatge com podria ser per exemple: les zones de conreus, els nuclis de població i les zones de torberes. En canvi, la tradició investigadora a Geografia de la UdG ha

Docència, Recerca i Aprenentatge
Docencia, Investigación y Aprendizaje
Teaching, Researching and Learning

primat les aproximacions més físiques i morfològiques en els canvis del paisatge aprofitant l'anàlisi diacrònic a partir de la utilització de la fotografia aèria o els ortofotomapes digitals i sistemes d'informació geogràfica (SIG). Així doncs, en cadascunadelesduessetmanesprimall'anàlisedel dinàmica del paisatge en vinculació directa amb la tradició investigadora del lloc on se celebren les sessions d'estudi.

Després del curs els estudiants han d'haver adquirit una millor comprensió de la complexitat inherent al concepte de paisatge facilitant un estudi més complet i acurat de diferents paisatges. Així mateix, l'assignatura pretén facilitar la capacitació dels estudiants per treballar en grups de recerca i estudi de caràcter multinacional emprant l'anglès com a llenguatge vehicular de treball i aprenentatge.

El nombre d'estudiants participants s'ha limitat a 10 persones per Universitat per tal de facilitar el treball posterior en grups reduïts i un nombre d'estudis de cas assumible. L'assignatura es desenvolupa en un marc temporal de dues setmanes intensives, una a Catalunya i l'altra a la Karelia del Nord. Cada setmana s'organitza de forma similar, el primer dia es destina a fer una presentació de les principals característiques físiques i humanes de Catalunya i la Karelia. Al llarg d'aquest primer dia també s'aporta informació sobre les característiques i dinàmiques del paisatge en aquestes dues àrees. Finalment, el segon dia durant la setmana a la Universitat de Girona es complementa amb una sessió teòrica d'aproximació a les metodologies d'estudi del paisatge des del vessant ecològic i cultural.

En concret el primer dia es dedica a fer una sessió expositiva sobre les característiques de la geografia física, una altra dedicada a la geografia humana, una tercera sobre l'ordenació del territori i finalment una sessió dedicada als canvis i les permanències que han caracteritzat la dinàmica del paisatge al llarg del darrers decenni. Aquestes quatre primeres sessions pretenen donar un coneixement general i de context i estan adreçades i pensades molt especialment de cara als estudiants que pertanyen a la Universitat forana. La cloenda del primer dia serveix alhora per destacar alguna iniciativa entem paisatgístics innovadora i d'interès. En el cas de Catalunya s'ha optat per una presentació sobre l'Observatori de paisatge de Catalunya i els

Docència, Recerca i Aprenentatge
Docencia, Investigación y Aprendizaje
Teaching, Researching and Learning

catàlegs de paisatge per part del catedràtic de Geografia Humana i director de l'Observatori, Joan Nogué. Aquesta primera jornada de feina esclou amb una excursió guiada per la part monumental i històrica del ciutat de Girona. Pertant passem per un coneixement de la realitat paisatgística marcada pels canvis d'escala, l'anàlisi a escala regional es complementa amb els coneixements més propis del'escala local. En el cas del Departament de Geografia de la Universitat de Joensuu el model és similar tot que s'introdueix algunes sessions més centrades en el concepte de paisatge en finlandès com la llengua, la cultura i la tradició acadèmica han tractat aquest concepte.

Com s'ha comentat anteriorment les sessions teòriques de la primera setmana es complementen amb dues presentacions dedicades a l'explicació dels principals conceptes teòrics i metodològics en relació a l'aproximació ecològica i cultural als paisatges. Aquestes sessions enllacen directament amb la tradició i experiència de recerca del professorat de les dues universitats implicades en la docència d'aquesta assignatura. Així doncs, des de la Unitat de Geografia de la Universitat de Girona es fa una aproximació a les principals teories i mètodes desenvolupats des de l'ecologia del paisatge. El punt central d'interès és la cartografia i avaluació de les transformacions paisatgístiques al llarg del temps en una àrea territorial determinada i les conseqüències ecològiques d'aquestes transformacions. En el cas del Departament de Geografia de la Universitat de Joensuu es posa l'accent en la dimensió cultural del paisatge. En aquest cas la seva tradició de recerca es centra molt més en l'anàlisi d'elements concrets del paisatge, la seva evolució i les seves relacions amb la intervenció antròpica en relació a aquest element. Aquestes dues perspectives diferencials lliguen doncs clarament amb la tradició investigadora d'ambdues universitats i això queda també clarament incorporat en les perspectives del treball i els laboratoris per part dels estudiants.

Un cop acabades les presentacions teòriques hi ha la constitució dels grups de treball multinacionals que incorporen un nombre de 4 estudiants, dos de cadascuna de les universitats. Aquest mateix grup de treball, un cop constituït, es mantindrà tant en el cas de Catalunya com de la Karelia. La seva configuració es produeix després d'una breu presentació d'uns casos d'estudi que han estat escollits prèviament per part dels estudiants amb un diàleg constant amb els professors responsables de l'assignatura. En

Docència, Recerca i Aprenentatge
Docencia, Investigación y Aprendizaje
Teaching, Researching and Learning

el cas de la setmana a la Universitat de Girona s'h an intentat suggerir algunes dinàmiques que exemplifiquin bé les situacions i le s transformacions paisatgístiques més remarcables i il·lustratives (ex: abandonament rural, desenvolupament turístic costaner, desenvolupament urbanístic, industrial i d'infraestructures en les proximitats de les principals vies de comunicació, l'efecte fro ntera...). Per facilitar la possibilitat d'aprofitar el màxim la setmana de treball en grup els membres locals han fet una tasca prèvia d'acumulació d'informació estadística, carto gràfica i documental amb la finalitat de poder desenvolupar el treball aplicat a partir d 'una primera documentació elaborada ja d'una forma bàsica.

El tercer dia a Catalunya i segon a Finlàndia es de senvolupa una sessió de treball de camp conjunta amb la finalitat de reconèixer sobre el terreny algunes de les principals aportacions de les sessions teòriques. En el cas de Catalunya la sessió de treball de camp vol donar una imatge completa de la riquesa pa isatgística que es pot trobar i les principals transformacions que ha viscut en els dar rers decennis. Aquesta sessió de camp es fa amb un autobús i compta amb un seguit de parades programades per observar amb més detall els elements que es volen e xplicar. En concret comença a la Costa Brava, a la zona de l'Escala – Sant Martí d' Empúries, on es pot observar la profunda transformació de l'espai costaner després del boom turístic que s'inicia a la dècada dels 50. Tambés'incideix en els romanents q ue queden de paisatgístics de la primera línia costanera com són les dunes. A partir d'aquí es ressegueix la línia costanera amb una observació dels espais de gran tr ansformació turística propiciada per la implementació de càmpings però on encara perviu una intensa activitat agrícola especialment dedicada al conreu de fruiters. Un cop arribats a Sant Pere Pescador és possible observar les permanències que queden d'un dels paisatges tradicionals d'arrel cultural més remarcables de l'Empordà, les "closes" : camps tancats per vegetació arbòria que han estat destinats al alimentació dir ecta de bestiar i la recollida de farratge quesón alhora un refugi de molt interès tant per l a fauna com la flora. A partir d'aquí es fa una parada a "Mas Ventós" a la SerradeR odes per contemplar la composició i configuració del paisatge de l'Empordà i el seu osicionament en relació a les principals unitats de relleu. Un canvi d'escala que ens permet observar la disposició

Docència, Recerca i Aprenentatge
Docencia, Investigación y Aprendizaje
Teaching, Researching and Learning

territorial dels elements observats anteriorment. En aquest punt és també un punt d'observació obligat el Monestir de Sant Pere de Roda, un element que ens permet insistir en la íntima relació existent entre cultura i natura en els paisatges mediterranis.

A partir d'aquí s'inicia el viatge cap al interior de les comarques gironines abandonant la plana de l'Empordà i entrant en els anomenats terraprimos o garrotxes d'Empordà, el relleu comença a canviar i l'ocupació antròpica del territori també. El resultat és evidentment un paisatge forçadament diferent del que s'ha observat fins a aquell moment amb un domini progressiu del anomenat paisatge en mosaic caracteritzat per una seqüència de camps de conreus i boscos. Aquest paisatge en mosaic es difumina en les zones més muntanyoses essent cada cop més un paisatge de caràcter forestal degut als processos d'abandonament rural i reforestació que han viscut aquestes zones. Alhora s'observen també els processos d'ocupació de les valls fluvials per activitat industrial, urbanística i d'infraestructures fent palesa la problemàtica de la fragmentació del territori. A mesura que ens acostem cap a la capital de la Garrotxa (Olot) es difuminen les característiques més pròpies del paisatge mediterrani i es fa més païssos i més humides i comencen a aparèixer unes tipologies forestals diferents caracteritzades per un domini progressiu dels caducifolis enfront del perennifolis. L'arribada a la capital de la Garrotxa permet a més a més gaudir de la geomorfologia volcànica, un altre element que enriqueix encara més l'estructura i la diversitat del paisatge. Una primera referència al respecte l'hem trobat en les colades volcàniques de Castellfollit de la Roca, un altre bon exemple de l'estreta interrelació entre la dimensió natural i cultural dels paisatges.

A Olot, seu de l'oficina tècnica de l'Observatori de Paisatge de Catalunya, s'aprofita per realitzar-hi una visita. En aquest lloc els tècnics del Observatori presenten el lloc de treball i el fons documental, així com la pàgina web (www.catpaisatge.net). Aquest és material referenciat de suport de primer ordre pel nostre estudiants.

A partir d'aquí es reprèn novament la sortida després de Ripollès. El pas del túnel de Collabós suposa un canvi extraordinari en el paisatge ja que suposa deixar enrere les característiques mediterrànies i entrar en un domini ja marcadament euro-siberià. En aquest cas també l'ocupació diferencial del territori ha

Docència, Recerca i Aprenentatge
Docencia, Investigación y Aprendizaje
Teaching, Researching and Learning

tingut una incidència paisatgística clau. Aquí les pastures es converteixen en un element primordial donada una activitat remarcable de la ramaderia extensiva. Tenim doncs també un paisatge en mosaic però significativament diferent del que s'havia pogut observar fins aquell moment. Arribats a Setcases s'inicia l'ascensió cap als estatges subalpins i alpins que s'assoliran a Vallter 2000. Novament el paisatge respon a la dimensió ecològica i cultural doncs els boscos de coníferes com l'abet (*Abies alba*) o el pin negre (*Pinus mugo*) es fan dominants però alhora es situen pròxims al límit altitudinal (*timberline*) fruit de la pressió antròpica per afavorir la ramaderia extensiva a l'altitud de Vallter.

Un cop arribats a aquests punts s'inicia el retorn fins a Girona que ens permetrà observar alguns altres elements propis del paisatge de les comarques gironines, com és el cas del llac d'origen càrstic de Banyoles que forma part del complex hidrogeològic Alta Garrotxa-Banyoles. Un element excepcional en el marc del paisatge de Catalunya que en canvi és un element fonamental i bàsic general en el paisatge finlandès.

En el cas de la sortida de camp preparada pels col·legues de la Universitat de Joensuu es centra també en un itinerari que parteix del ciutat de Joensuu i que permet la visita de les diferents facetes més característiques del paisatge de la Karelia. En primer lloc es visita el municipi de Ilomantsi ubicat a tocar del 'actual frontiera russa. En aquesta zona s'observa un espai amb una clara vocació forestal i on es fan evidents les característiques pròpies de la taigà, un gran cordó forestal que s'extén des de Nord Amèrica fins a la part oriental d'Europa passant evidentment per Finlàndia. Aquest element predominant es veu complementat per l'altra característica d'aquest paisatge que és la presència d'un nombre més que considerable d'acícies i tanys. La presència en canvi del 'agricultura i la ramaderia és menor i s'ubica a les zones més enlairades per evitar la presència massa abundant d'aigua a les fondalades on també s'acumula normalment l'aigua freda. Aquestes raons també expliquen la presència predominant dels pobles i àrees residencials en aquests mateixos espais. En el cas d'Ilomantsi, es remarcable la incidència de la població reubicada després de la Segona Guerra Mundial, l'abandonament poblacional de la banda russa ha constituït un dels espais forestals i faunístics més ben conservats de Finlàndia.

Docència, Recerca i Aprenentatge
Docencia, Investigación y Aprendizaje
Teaching, Researching and Learning

Un altre factor de canvi paisatgístic important han estat els processos de dessecament de les “mires”, zones d'aiguamolls de Finlàndia pròximes als llacs que s'han vist reomplerts per materials. La desaparició de les “mires” per donar pas a noves plantacions forestals o zones agrícoles de major productivitat, ha estat un dels elements tradicionals de transformació del paisatge que s'observen detalladament en el cas de la sortida. La proliferació en el passat d'aquestes dessecacions anaven estretament vinculades a moments de dificultats econòmiques i/o creixement demogràfic que feia que es demandés més terra pel conreu o la producció forestal. També es veu algun exemple de dessecament parcial d'algun llac a la cerca de noves terres agrícoles de qualitat pel que són els estàndards de qualitat dels terrenys que es poden conrear a Finlàndia, aquest és per exemple el cas del llac Höytiäinen.

La sortida de camps completa amb la visita al Parc Nacional de Koli, un dels referents fonamentals del paisatge a Finlàndia, punt d'inspiració de molts artistes romàntics absolutament imbuïts per la bellesa escènica de la panoràmica que es pot observar des de “Ukko Koli”. Un altre exemple magnífic de la vinculació entre natura i cultura que portava a ser el concepte de paisatge. Des d'aquest punt es pot observar un paisatge i una natura espectacular que s'ha interpretat i valorat especialment des d'una dimensió cultural bàsicament estètica i d'evocació del sentiment nacional finlandès.

El següent dia cada grup de recerca comença a treballar en el seu cas particular d'estudi normalment amb una visita a la zona d'estudi escollida. El subjecte central d'anàlisi són les permanències i canvis en el paisatge. Algunes de les qüestions que es plantegen explícitament i que serveixen de guia al·l'estudiant són les següents:

1. Diferenciar els elements que configuren el paisatge, tant a nivell cultural com físic, en un moment temporal determinat i agafant com a punt de partida la informació cartogràfica i gràfica que s'hagi pogut recopilar en referència al cas d'estudi.
2. Quins han estat els canvis que ha viscut el paisatge? Analitzar de forma cartogràfica i documental quin han estat els principals canvis que s'han produït en el paisatge en els darrers decennis. El punt de partida sol ser les fotografies

Docència, Recerca i Aprenentatge
Docencia, Investigación y Aprendizaje
Teaching, Researching and Learning

- aèries després de la postguerra, així com d'altres elements gràfics antics com per exemple fotografies antigues.
3. Perquè s'han produït aquests canvis? Els estudiants han de respondre quines han estat les motivacions que expliquen els canvis que s'han produït. En aquest cas les respostes poden ser ben diferents en funció també de l'escala. És a dir, que hi ha motivacions que es situen en el context econòmic, social i cultural global. En canvi, d'altres respostes són pròpiament emmarcades en l'àmbit regional o directament en decisions o iniciatives de caràcter local. Novament l'escala es converteix en un factor determinant per a una adequada interpretació de la realitat paisatgística.
 4. Perviui algun element que es pugui considerar com un llegat del paisatge passat? En definitiva determinar si queda algun espai que es pugui assimilar a un paisatge tradicional.
 5. Quins són aquests elements que perviuen? Definir i delimitar els possibles elements del paisatge tradicional de mitjans del segle XX que hagin pogut sobreviure a les profundes transformacions dels darrers dècennis.
 6. Perquè han perviscut aquests elements? Un cop ubicats cal saber perquè han perviscut. Novament la interpretació multiescalar és tan necessària, tot i que en el cas de les pervivències solen dominar les variables explicatives de caràcter local o molt estirat, de caràcter regional.
 7. Quins són els possibles escenaris paisatgístics de futur veient l'evolució històrica i recent? Vistes les dinàmiques que s'han produït en el passat i les perspectives dels ajuntaments i altres administracions públiques o entitats privades, es poden arribar a inferir, a grans trets, quines poden ser les tendències de futur per a aquests espais tant a nivell territorial com paisatgístic.
 8. Quines dinàmiques són similars entre Catalunya i la Karelia del Nord? Perquè? En aquest cas determinar i explicitar els elements de similitud entre les dinàmiques paisatgístiques d'aquestes dues àrees. Tot i les distàncies i

Docència, Recerca i Aprenentatge
Docencia, Investigación y Aprendizaje
Teaching, Researching and Learning

diferències a nivell ecològic, econòmic, social i cultural és possible determinar algunes semblances o vincles circumscrites en aquestes àrees subcades a una escala més global i menys local.

9. Quines dinàmiques són diferents entre Catalunya i la Karelia del Nord? Per què? Exactament el mateix que l'anterior cas però en referència a les diferències caracteritzades o vinculades a variables explicatives de caràcter regional i local.

Els estudis de caos, pel que fa a la temàtica paisatgística a treballar (abandonament rural, transformació del litoral...) són proposats per part dels coordinadors de l'assignatura. D'acord amb els estudiants i en funció del seu interès, disponibilitat d'informació i possibilitat d'accés i de visita, s'acaba seleccionant un territori concret. Aquests casos d'estudi se centren en diferents municipis o àrees territorials més específiques (espais naturals protegits, llac...). Els estudiants originaris de l'àrea que cal estudiar tenen una tasca prèvia de recopilació d'informació (dades, bibliografia, cartografia...) per facilitar la tasca dels estudiants convidats. Evidentment també reben material de suport per part dels coordinadors, especialment bibliografia bàsica de tipus teòric i metodològic sobre la dimensió física i cultural dels paisatges. Els grups de recerca, conformats per uns 4 estudiants cadascun, treballen junts durant tres dies i reben suport, en forma de tutories, per part dels coordinadors.

El darrer dia cada grup ha d'exposar públicament durant 20 minuts la feina que han desenvolupat i les conclusions a què han arribat. L'apartat d'exposicions complementa amb un debat amb la resta de grups i els coordinadors després de cadascuna de les presentacions. Evidentment la llengua vehicular al llarg de les dues setmanes intensives que dura l'assignatura és l'anglès, un altre aspecte que ajuda i facilita la internacionalització i la formació dels estudiants que hi participen. Aquest és un dels reptes que han d'afrontar els estudiants, especialment en el cas dels estudiants de la Universitat de Girona que tenen una menor expertesa en la utilització de l'anglès fruit d'un menor grau d'utilització al llarg de la seva experiència docent.

L'avaluació dels estudiants que participen en l'assignatura es reparteix de la següent forma: un 60% de la nota correspon al document final dels casos d'estudi, un 20%, a la

Docència, Recerca i Aprenentatge
Docencia, Investigación y Aprendizaje
Teaching, Researching and Learning

presentació i defensa de cada cas d'estudi, un 15%, a la comparació entre els dos casos d'estudi i un 5%, a la presentació i defensa d'aquesta comparació.

Finalment, es procedeix a fer una valoració anònima de l'assignatura per part dels estudiants participants que responen una enquesta destinada a que puguin fer una valoració global del contingut i funcionament del curs així com d'aquells aspectes que creuen que caldria canviar o modificar amb la finalitat de millorar-la.

c) Resultats i conclusions.

Aquesta és una experiència d'internacionalització d'estudis que pretén aprofundir en el reforçament dels vincles docents existents entre universitats que col·laboren des de fa una dècada, gràcies al programa Sòcrates d'intercanvi de professors i estudiants. Així mateix, actua com a plataforma de reconeixement de les dues tradicions de recerca en paisatge pròpies d'una part dels investigadors de la Universitat de Joensuu i de la UdG. Dues tradicions que es fonamenten en enfocaments i unes metodologies diferenciades (perspectiva cultural en base a elements discrets del paisatge i perspectiva física de base global a partir de l'anàlisi i quantificació de l'evolució dels seus coberts del sòl, respectivament) que són la base dels coneixements adquirits pels estudiants i que ajuden a enriquir de forma molt considerable aquesta experiència docent. Alhora, és una oportunitat per conèixer i assajar noves perspectives en la interpretació dels paisatges i la seva evolució per part dels grups de recerca on s'inclou el professorat que participa en l'assignatura, més enllà de la seva experiència investigadora ordinària.

L'assignatura ha esdevingut una oportunitat perquè els estudiants aprofundissin en un dels conceptes claus en geografia, el concepte de paisatge. Un concepte amb una complexa dimensió física i cultural que es presenta de forma especialment enriquidora quan és emprada de forma similar per analitzar i estudiar realitats geogràfiques significativament diferents. Alhora els canvis d'escala, característics de l'aproximació geogràfica, són una altra de les peculiaritats més remarcables de l'assignatura donat que es combina l'aproximació mesoescalar amb la microescalar. Aquest canvi d'escala es

Docència, Recerca i Aprenentatge
Docencia, Investigación y Aprendizaje
Teaching, Researching and Learning

produeix tant en el cas de les sessions teòriques com en l'aproximació que es realitza durant les sortides de camp i els estudis de casos concrets.

Els estudiants, en l'enquesta de valoració de l'assignatura, li han donat una qualificació excel·lent i han remarcat la experiència positiva que ha representat per a ells aquesta assignatura, fent incidència en els coneixements adquirits a nivell teòric i molt especialment a nivell pràctic. A aquesta consideració hi afegeixen l'interès d'haver pogut treballar amb futurs geògrafs d'una altra nacionalitat, amb una formació relativament distinta, i alhora haver pogut emprar els seus coneixements per l'anàlisi i l'estudi d'una realitat geogràfica desconeguda.

Entre possibles aspectes millorables que s'introdueixen en la nova edició del curs 2008-09 hi haurà un increment de les hores destinades a la presentació de les metodologies de valoració de la dimensió física i cultural dels paisatges per tal de facilitar una anàlisi més aprofundida i relacionada d'aquestes dimensions i alhora evitar anàlisis excessivament descriptives com s'ha produït en algun cas. Per afavorir també la integració, relació, debat i intercanvi d'idees entre els grups de recerca s'ha decidit treballar un únic cas d'estudi a Catalunya i a la Karelia del Nord. En la nova edició cadascun dels grups de treballs analitza i estudia les dimensions diferents del concepte de paisatge (física, cultural, perceptiva...) en un mateix marc territorial sense oblidar l'anàlisi comparatiu entre Catalunya i la Karelia del Nord que ja es venia realitzant.

Aquesta assignatura no hagués estat possible sense el suport econòmic del vicerektorat de Docència, de la Facultat de Lletres i la Unitat de Geografia. La bona rebuda d'aquesta iniciativa per part dels estudiants ens encoratja a continuar-la i a millorar-la en la mesura del possible. En aquest sentit es vol intentar incorporar una altra universitat al programa amb la voluntat d'accedir a fons europeus que assegurin una major autosuficiència econòmica d'aquesta proposta acadèmica innovadora. Una possibilitat interessant es troba en els "Intensives Programmes (IP)" que formen part del "Socrates Programme". En aquestes línies s'han iniciat els contactes amb un tercer Departament de Geografia, en concret a la Universitat de Presov (Eslovàquia) amb la voluntat de proposar-los la seva integració a l'assignatura. Aquesta Universitat ja manté també un acord Sòcrates

Docència, Recerca i Aprenentatge
Docencia, Investigación y Aprendizaje
Teaching, Researching and Learning

d'intercanvi d'alumnes i professorat amb la Universitat de Girona. A més, des d'un punt de vista d'anàlisi de la diversitat paisatgística d'Europa sembla una opció molt interessant donat que permet prendre en consideració un cas ubicat justament a l'Europa Central, amb una marca de base agrícola que a més ha viscut durant molts anys sota un règim polític i econòmic completament diferencial a les de Catalunya i Finlàndia. Aquest seria un bon complement per treballar els paisatges del nord, del centre i del sud de la Unió Europea.

itat de Girona. A més, des d'un punt de vista d'anàlisi de la diversitat paisatgística d'Europa sembla una opció molt interessant donat que permet prendre en consideració un cas ubicat justament a l'Europa Central, amb una marca de base agrícola que a més ha viscut durant molts anys sota un règim polític i econòmic completament diferencial a les de Catalunya i Finlàndia. Aquest seria un bon complement per treballar els paisatges del nord, del centre i del sud de la Unió Europea.

Docència, Recerca i Aprenentatge
Docencia, Investigación y Aprendizaje
Teaching, Researching and Learning

Bibliografia

Antrop, Marc (2004). Landscape change and the urbanization process in Europe. LandscapeandUrbanPlanning ,67,9–26.

Antrop, Marc (2005) Why landscapes of the past are important for the future. LandscapeandUrbanPlanning ,70,21-34.

Antrop, Marc (2006). Sustainable landscapes: contradiction, fiction or utopia? LandscapeandUrbanPlanning ,75,187–197.

European Rural Future: Landscape as an Interface . The Permanent European Conference for the Study of the Rural Landscape. Berlin and Brandenburg, 4.-9. September2006.ExtendedAbstracts. [Http://www.geog.fu-berlin.de/~pecsrl/index.htm](http://www.geog.fu-berlin.de/~pecsrl/index.htm).

Henderson, G. (2003). What (else) we talk about when we talk about landscape: for a return to the social imagination. In Wilson, C. & P. Groth (eds.): Everyday America: cultural landscape studies after J.B. Jackson , 178-198. University of California Press, Berkeley,CA.

Llausàs, Albert; Ribas, Anna; Varga, Diego; Vila, Josep (2007), "The evolution of agrarian practices and its effects on the structure of the enclosures landscape in the Alt Empordà (Catalonia, Spain)", comunicació presentada a 7th IALE World Congress. 25 Years of Landscape Ecology: Scientific Principles in Practice . Wageningen. 8-12 de juliol de 2007. Publicada a: Wageningen, IALE Publication series 4, pp.676-677.

Mitchell, Don (2002). Cultural landscapes: a dialectical landscape – recent landscape research in human geography. Progress in Human Geography 26:3,381-389.

Mitchell, Don (2003). Cultural landscapes: just landscapes or landscapes of justice? Progress in Human Geography 27:6,787-796.

National Land Survey of Finland / Geographical Society of Finland (1994). Finland's Landscapes, and Urban and Rural Milieus. National Land Survey of Finland / Geographical Society of Finland

Docència, Recerca i Aprenentatge
Docencia, Investigación y Aprendizaje
Teaching, Researching and Learning

Niukula, Riita (1998). Architecture and Landscape: The Building of Finland, Otava Publishing, Finland.

Olwig, Kenneth R. (2002). Landscape, nature and the body politic: from Britain's renaissance to America's new world. University of Wisconsin Press.

Olwig, Kenneth R. (2005). Representation and alienation in the political landscape. Cultural Geographies 12:19-40.

Varga, Diego; Crous, Anna; Vila, Josep (2004), "Aplicación de los SIG a la gestión ambiental: modelización de la recuperación potencial de los hábitats no forestales en los valles de Hortmoier i Sant Aniol (Alta Garrotxa, Girona)", Medio Ambiente, Recursos y Riesgos Naturales, Murcia, Grupo de Métodos Cuantitativos, SIG y Teledetección de la AGE y Departamento de Geografía de la Universidad de Murcia, 2, pp.99-112.

Varga, Diego; Vila, Josep (2006), "Ecología del paisaje y sistemas de información geográfica ante el cambio socioambiental en las áreas de montaña mediterránea. Una aproximación metodológica al caso de los valles de Hortmoier y Sant Aniol", AREAS. Revista Internacional de Ciencias Sociales, 25, pp.59-73.

Varga, Diego; Vila, Josep; Barriocanal, Carles; Lertxundi, Aitana; Saez, Marc; Llauàs, Albert; Ribas, Anna (2007), "Landscape patterns in biogeographical mountain regions: an approach from the natural protected areas of the Catalan Pyrenees", comunicació presentada a 7th IALE World Congress. 25 years of Landscape Ecology: Scientific Principles in Practice. Wageningen. 8-12 de juliol de 2007. Publicada a: Wageningen, IALE Publication series 4, pp.716-717.

Vila, J.; Varga, D. (2006), "Modelización de la recuperación potencial de cultivos y pastos con SIG. Una aplicación para la conservación de la biodiversidad y la minimización del riesgo de incendios forestales en el espacio protegido de 'Alta Garrotxa'", III Congreso Español de Biogeografía, Universidad del País Vasco. Servicio de Publicaciones, pp.255-261.

Docència, Recerca i Aprenentatge
Docencia, Investigación y Aprendizaje
Teaching, Researching and Learning

Vila, Josep; Varga, Diego; Llausàs, Albert; Ribas, Anna (2006), "Conceptos y métodos fundamentales en ecología del paisaje (landscape ecology). Una interpretación desde la geografía", Documents d'Anàlisi Geogràfica, 48, pp. 151-166